

DEN AUKTORITÄRA TOLKNINGENS TID HAR FÖRLORAT SIN TROVÄRDIGHET – MIKAEL LINDFELT SVARAR

Text: Mikael Lindfelt

I

min tidigare Ikaros-artikel "Gud existerar inte, utan [är] kärlek – om ateismens nya dilemma" lyfte jag fram lite olika sätt att tänka vidare från vissa alltför välkända och inkörda spår när det gäller tankar kring Guds existens. Ett av de spår jag ser som intressant och framkomligt är det spår som Peder Thalén i flera av sina böcker och artiklar genom åren pekat på, nämligen ett synsätt som inspirerats av den senare Wittgensteins "anti-ontologiska udd" (Thaléns formulering) inom filosofin. Trots att jag på det stora hela fortfarande ser den wittgensteinska inriktningen som bättre än de flesta main-stream försök till filosofiskt tänkande kring Gud, valde jag i artikeln att också lyfta fram aspekter som jag ser som problematiska. I sin kommentar till min artikel sätter Thalén fokus på dessa aspekter och diskuterar lite vidare kring mitt förslag till alternativ.

Min och Thaléns position är, trots allt, rätt likartade. Som jag förstår Thaléns kommentar är vi ense om att ett alltför generellt wittgenstein-hänvisande till vardagsspråket inte blir särskilt framkomligt. Men i följande steg går vi åt lite olika håll. Medan Thalén vill göra en modifiering av Wittgensteins språkfilosofi (vilket jag gärna välkomnar), valde jag att lyfta fram det religiösa språkets förankring i den religiösa gemenskapens kontext. Jag använde formuleringen "det liturgis-

ka, kyrkliga livet" för denna betoning. Givet Thaléns läsning av min artikel var jag antagligen slarvig i min formulering. Min betoning är inte tänkt att ligga på hur vissa liturgiska texter fortfarande är filosofiskt tvivelaktiga, utan närmast att lyfta fram gudstjänsten och hela liturgin som ett *existentiellt skeende*, ett *handlingsorienterat deltagande* i en dramaturgiskt gestaltad livstolkning – och då till skillnad från ett teoretiskt betraktande av kodade teologiska avlagringar från olika tider. Till skillnad från att förankra ett religiöst språk primärt i den enskildes erfarenheter, ville jag lyfta fram den konkreta religiöst-sociala gemenskapen och den/de traditioner dessa byg-

symboler skiftar i betydelse, förlorar betydelse och/eller får ny betydelse, dör bort samtidigt som nya tillkommer. Men alltid mot bakgrunden av eller i förhållning till den/de tradition/er som alla enskilda individer föds till och lär sig sin personliga förhållning till "det religiösa".

Jag kan se Thaléns poäng i att betona möjligheten till "begreppslig distansering av befintliga sätt att förstå Gud", och det blir ännu viktigare att lyfta fram möjliga sådana distanseringar när auktoritativa tolkningar blir förtryckande, men jag kan inte se att en sådan distansering kan eller måste fransäga sig ett pågående samtal med de konkreta, gemenskapsorienterade

Liksom allt annat språk är ett religiöst språk aldrig klippt och skuret i sina kanter.

ger på och kring denna dramaturgiskt gestaltade livstolkningen som det religiösa språkets "naturliga hemvist". Detta behöver inte på något sätt vara ett befästade av att ontologisera eller teoretisera kring Gud

När jag väl sagt detta, är det för mej helt klart att en sådan gemenskap eller tradition inte på något sätt kan diktera villkoren för "det religiösa språket" – den auktoritära tolkningens tid har förlorat sin trovärdighet. Liksom allt annat språk (t.ex. "fotbollens språk") är ett religiöst språk aldrig klippt och skuret i sina kanter. Liksom annat språk är det levande i den meningen att ord, symboler och laddade

sammanhang och de traditionselement som innefattas i de sammanhangen. När jag i min artikel säger att "det religiösa språket har sin roll i den enskildes liv om den enskildes liv bärs upp av en levande gemenskap, där ord spelar roll", betyder det inte att varje enskild individ som har existentiellt bruk för ett religiöst språk rent personligen måste vara delaktig i en sådan gemenskap, men nog att en sådan gemenskap med traditionsanknytning måste finnas, mot vilken varje enskild individ får testa och utveckla sitt religiösa språk – om inte för annat, så för att kunna säga: "jag tror nog på Gud, men inte som kyrkan lär". ■